Inkluzív jó gyakorlatok adaptációja

STAIRS

Stakeholders Together Adapting Ideas to Readjust Local Systems to Promote Inclusive Education

TEMPUS Közalapítvány

2021. 10. 07.

Az inklúzió fogalmáról

Amit tanultunk és a megismert jó gyakorlatoknál tapasztaltunk:

Az inklúzió nem egyfajta *projekt*, hanem *komplex szemlélet*, ami az inkluzív működéseket – intézkedéseket, cselekvéseket – megalapozza.

A megismert állami szintű és helyi jó gyakorlatokban

Összefüggéseiben látják

- az egymást erősítő különböző sérülékenységeket;
- a sérülékeny személyek (gyerekek) és a környezet kapcsolatát;
- a sérülékeny *csoportok* és a környezet kapcsolatát;
- a különböző szakemberek, stakeholderek szerepét, lehetőségeit a támogatásban.

A speciális szükségletek megközelítése

A nemzetközi szakirodalom és a statisztikai rendszerek **a sajátos oktatási szükségletek (*special educational needs, SEN)* fogalmán belül** három csoportot különböztetnek meg:

- fogyatékossággal élő tanulók *(learners with disabilities)* – Magyarországon SNI = sajátos nevelési igényű tanulók;
- nehézségekkel küzdő tanulók (*learners with difficulties*) – Magyarországon BTMN = beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók;
- hátrányos helyzetű tanulók (*learners with disadvantages*) – Magyarországon HH/HHH = hátrányos helyzetű / halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

A megismert inkluzív megközelítések a policy szintjén

- a fent jelzett, komplex SEN kategóriát tartják szem előtt;
- a diagnózisközpontú beavatkozás helyett szükségletközpontú programokat működtetnek, vagyis helybe viszik az erőforrásokat, amihez az érintettek akadálytalanul hozzáférnek
- kiemelt figyelmet fordítanak az érintettek együttműködésére; igen jelentős a helyi stakeholderek kooperációja és a felsőoktatás valós, gyakorlati részvétele a fejlesztésekben

A jó gyakorlatok – néhány fontos közös jellemző

- **az iskola a helyi közösség része** - kulturális és közösségi központ, ami számos programot és szolgáltatást nyújt a családoknak, szülőknek, a közösség felnőtt tagjainak és a kisebb gyerekeknek is
- a fejlesztés **holisztikus megközelítés**e - a társas kapcsolatoknak és a művészeteknek az iskolai életben jelentősebb szerep jut; a személyes / érzelmi és társas készségek fejlesztése kulcsfontosságú, akár művészeti/közösségi projekteken keresztül a curriculum része
- **az *átmenetek* segítése** az elemiből a középfokra, majd a középfokról a munka világába vagy a felsőoktatásba; a pályaorientációs programok nem kampányjellegűek, hanem folyamatos kísérést jelentő önismereti, személyiségfejlesztő tevékenységek; az átmenet egyéni segítésre tanulási mentorokat alkalmaznak

Mindez a konkrét jó gyakorlatokban

1. Muzeológiával összekapcsolt oktatás (*Linking education with museology, Portugália*)

Példa az iskola és a környezet összekapcsolására

A múzeumpedagógiának az a változata, amely a szociálmuzeológia irányzatára épül, mely az emlékek őrzésének kisebb, helyi gyűjteményekhez kapcsolódó, kulturális közösségeket reprezentáló formája. Ez a megközelítésmód „a mindennapok muzeológiája", mely lehetővé teszi a közösségek, csoportok és egyének részvételét a kulturális és természeti örökség meghatározásában, kezelésében és fejlesztésében. A megismert iskolai projektek helyi kiállításokhoz kapcsolódóan tettek fel kérdéseket, melyekre a tanulók a kiállításon megismert eszközökkel válaszokat adtak. A projektek a tanulók személyes és társas-érzelmi készségeinek fejlesztését, identitásuk megerősítését célozták, valamint azt, hogy heterogén csoportokban dolgozva, egymás kulturális örökségét megismerve közelebb kerüljenek egymáshoz.

2. A közoktatás civil támogatása *(EDUGEP – Civil society support to public education system, Portugália)*

A helyi szükségletekre reflektáló, oktatást kiegészítő programok

Az EDUGEP magánvállalkozás, amely különféle állami közbeszerzéseken elnyert megbízások alapján közreműködik az oktatásban. Szakképzési kurzusok mellett, jelenleg háromféle közoktatási szolgáltatást nyújt Lisszabon körzetében. (1) A curriculum gazdagítását célzó programjaik a művészetek, a sport és az IKT területéhez kapcsolódnak. (2) A családokat támogató szolgáltatásaik funkciója az, hogy a munkába járó szülők a tanítás előtt és után biztonságban tudhassák gyermekeiket. Ennek kiterjesztett formája (3) pedig nemcsak felügyeletet nyújt, hanem különféle tevékenységi lehetőségeket is kínál a tanulóknak. Hogy az adott pénzügyi feltételek mellett mi kerül be az intézmény éves programjába, a cég és az iskola közösen dönti el.

3. A szövegértés fejlesztése Limerick DEIS iskoláiban *(Limerick DEIS Primary Schools' Literacy Initiative, Írország)*

Curriculumfejlesztés helyi hálózatban

A 2011 és 2020 között megvalósított projekt szakmai irányítói a város tanárképző intézményének (*Mary Immaculate College*) szakértői. Céljuk az iskolák megerősítése a tanulóik szövegértési készségei fejlesztésében. A helyi tervezés alapja a munka kezdetén kidolgozott keretrendszer (*Balanced Literacy Framework*) volt. Az iskolákban 4-8 fős munkacsoportok alakultak, amelyek városi szinten hálózatot alkottak, és együtt készültek fel rá, hogy saját intézményükben a fejlesztés felelősei legyenek. A résztvevők szakmai támogatást kaptak, amelynek keretében elméleti előadásokat hallgattak, közösen kidolgozták az intézményi modelleket, azokat a gyakorlatban kipróbálták és a szakmai stábtól visszajelzéseket kaptak. Az önálló iskolai fejlesztő tevékenységet coaching formában segítették. A munkacsoportok tagjai időt kaptak a helyi tervezésre, illetve arra, hogy mentorként segítsék kollégáik tevékenységét. Minden iskolában elkészült az intézmény egyedi fejlesztési terve (*oral language plan*), amely a helyi szükségletekre épül, és útmutatást ad a program osztályok szintjén való megvalósításához. A projekt sikere megmutatta, hogy a fejlesztési séma más tartalmi területre is átvihető, utolsó szakasza már a számolási készség erősítését célozta.

4. A fiatalok elérése (*Youthreach programme, YR, Írország*)

Második esély

A YR program a szakmai képzés integrált része Írországban, kiépült országos hálózattal rendelkezik. Második esélyt kínál azoknak a hátrányos helyzetű 15-20 év közötti fiataloknak, akik kihullottak a formális oktatásból, és akiket így a hosszútávú munkanélküliség veszélye fenyeget. A program célja az intellektuális, érzelmi és társas készségek párhuzamos fejlesztése, az önbecsülés és az önállóság erősítése, a személyes autonómia, az aktív állampolgárság, valamint az egész életen át tartó tanulás megalapozása. A képzés egymással szorosan összekapcsolt módon nyújt hagyományos elméleti tudást, szakmai alapozást és valós munkahelyi tapasztalatokat, az iskolákban szokásostól eltérő tanulási környezetben.

Hogyan adaptálható…?

Erről most kis-csoportban folytatjuk a beszélgetést. A jegyzeteléshez nyissátok meg a képen látható padletet itt:

https://padlet.com/foldespetra/qmn0sm0l9ngeobrg

A jó gyakorlat leírásokat is megtudod nyitni magadnak

pdf-ben:
https://drive.google.com/file/d/1VuflmPPrLx1x2ozXpG9LTFPbFaaGMsy1/view?usp=sharing

vagy ppt-ben:
https://docs.google.com/presentation/d/1ylVLElc9LfMsGOwHxwXuvUmnB6nY68mv/edit?usp=sharing&ouid=105449187727721615809&rtpof=true&sd=true

foldes.petra@gmail.com